

Ελληνο-αγγλο-τσιγγάνικοι διάλογοι – ένα καινοτόμο project

1. Εισαγωγικά

Στην Δ τάξη φοιτούν συνολικά 44 μαθητές, 6 από τους οποίους (2 κορίτσια & 4 αγόρια) είναι ρομά. Από αυτούς οι 4 (2 κορίτσια & 2 αγόρια) φοιτούσαν σχεδόν ανελλιπώς.

Από την αρχή του σχ. έτους (2010-2011) η δασκάλα της αγγλικής γλώσσας κα Μαλιβίτση Ζωή, παρατήρησε ότι τα 4 αυτά παιδιά ήταν ιδιαίτερα σιωπηλά στη διάρκεια του μαθήματος (όπως βεβαίως ισχύει με τους περισσότερους ρομά όσον αφορά στην ξένη γλώσσα) και ότι είχαν δυσκολίες ακόμα και στη γραφή και την ανάγνωση, παρά το γεγονός ότι είχαν διδαχθεί την αγγλική γλώσσα σε όλη τη διάρκεια της περσινής σχολικής χρονιάς. Τα παιδιά αυτά έδειχναν σαφέστατα προτίμηση στις απλές γραπτές εργασίες, ιδιαίτερα την αντιγραφή. Η συμμετοχή όμως στα προφορικά καθήκοντα ήταν πολύ μικρή. Σε αυτό το πλαίσιο η διδάσκουσα θεώρησε ότι ήταν απολύτως απαραίτητη η παροχή περισσότερων κινήτρων στα παιδιά αυτά για την αύξηση της συμμετοχής τους στις προφορικές δραστηριότητες.

Στη διάρκεια του τρίτου μαθήματος της χρονιάς, ζητήθηκε από τα παιδιά να παρουσιάσουν τον εαυτό τους σύμφωνα με όσα είχαν διδαχθεί στη σελίδα 10 του βιβλίου των Αγγλικών της Δ' τάξης. Στο μάθημα αυτό παρεμπιπτόντως υπάρχει ένα παιδί, ο Andrew, ο οποίος συστήνεται και μιλάει για τον εαυτό του. Ανάμεσα σ' αυτά που λέει περιλαμβάνεται και το *My mother is English and my father is Greek*. Όταν έφτασε η σειρά στους ρομά να παράγουν όμοιες προτάσεις, η αντίδρασή τους ήταν φανερά αμήχανη. Τότε από παρόρμηση τους ρώτησε η διδάσκουσα πώς είναι στη γλώσσα τους η φράση *Η μητέρα μου είναι τσιγγάνα*. Αυτό ήταν που τα ξεκίνησε όλα. Την επόμενη ημέρα η διδάσκουσα θα έπρεπε να θυμάται το *Μι ντέι ση τσιγγάνα* και οι ρομά το *My mother is roma*.

2. Στόχος του project

Όπως αναφέρθηκε και στην εισαγωγή, κύριος στόχος ήταν η παροχή κινήτρων στους ρομά μαθητές της Δ τάξης, για τη μεγαλύτερη συμμετοχή τους στις προφορικές δραστηριότητες. Αυτό θα οδηγούσε στην καλύτερη ένταξη των ρομά στο πλαίσιο της τάξης, στην πιο αποτελεσματική δημιουργία ζευγαριών - ομάδων για ομαδικές δραστηριότητες (π.χ. pair work, role play κλπ), θα ενδυνάμωνε τον κοινωνικοποιητικό χαρακτήρα του μαθήματος και θα ισχυροποιούσε τη συνοχή της τάξης. Με τη δημιουργία βιωμάτων επιτυχίας και την συνακόλουθη αύξηση της αυτοπεποίθησης των ρομά μαθητών θα μπορούσε να υπάρχει και αύξηση της επίδοσής τους σε πιο απαιτητικές γραπτές εργασίες με απώτερο στόχο την άρση της ανομοιογένειας (mixed ability class) στο μάθημα της αγγλικής.

3. Μεθοδολογία

Σε κάθε μάθημα οι ρομά μαθητές 'δίδασκαν' μια φράση στη ρομανές, την οποία έπρεπε να θυμάται η διδάσκουσα την επόμενη μέρα και την ίδια φράση προσπαθούσαν να μάθουν στα αγγλικά. Η επιλογή των λέξεων - φράσεων - προτάσεων γινόταν αρχικά με βάση το μάθημα της ημέρας, πολύ σύντομα όμως ο περιορισμός αυτός ξεχάστηκε και 'το μάθημα' εμπλουτίστηκε με ποικιλόμορφο υλικό, παρμένο κυρίως από την καθημερινή ζωή. Η διδάσκουσα κατέγραφε το υλικό αυτό (χειρόγραφα και μετά στον Η/Υ) και

ήδη από το Δεκέμβρη είχε δημιουργηθεί η πρώτη σελίδα στο Word με τρεις στήλες (την ρομανές, την ελληνική και την αγγλική). Η 'διδασκαλία' αυτή σύντομα ξέφυγε από το πλαίσιο της συγκεκριμένης τάξης και οι ρομά μαθητές και από άλλα τμήματα προθυμοποιούνταν να διδάξουν κάτι από τη γλώσσα τους, γεγονός που λάμβανε χώρα σε όλους τους χώρους του σχολείου (τους διαδρόμους, το προαύλιο, τις σκάλες κλπ).

4. Αξιολόγηση

Το σχέδιο εργασίας έφερε μια σειρά από θετικά αποτελέσματα, μερικά από τα οποία ήταν τα εξής:

- Απόκτηση από τους ρομά μαθητές μεγαλύτερης ευχέρειας στο μάθημα της αγγλικής, ιδίως στην προφορική χρήση της. Σε ορισμένους από αυτούς η βελτίωση των δεξιοτήτων στην κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου οδήγησε και σε αύξηση των δεξιοτήτων τους στην κατανόηση γραπτού λόγου.
- Εξοικείωση των υπόλοιπων μαθητών με τη ρομανές και αναγνώρισή της ως ισάξιας γλώσσας με τις υπόλοιπες μητρικές γλώσσες των μαθητών. Άρση τυχόν προκαταλήψεων και στερεοτύπων των μη ρομά μαθητών σχετικά με τη υποτιθέμενη κατωτερότητα γλωσσών όπως η ρομανές.
- Εξοικείωση της δασκάλας της αγγλικής με τη ρομανές και την κουλτούρα των ρομά και παρακίνησή της στο να μελετήσει περισσότερο τη γλώσσα. Δημιουργία από την πλευρά της, μορφωτικού κεφαλαίου που θα αυξήσει και θα αξιοποιήσει στο μέλλον με τους επόμενους ρομά μαθητές.
- Δημιουργία ιδιαίτερου κλίματος και παιδαγωγικής σχέσης ανάμεσα στη διδάσκουσα και τους ρομά.

5. Παρατηρήσεις

- Ένα μικρό απόσπασμα από το γλωσσάρι δημοσιεύτηκε σε τεύχος της εφημερίδας του σχολείου, γεγονός που δημιούργησε αίσθηση κυρίως ανάμεσα στους μη ρομά μαθητές, οι οποίοι με το γλωσσάρι στο χέρι προσπαθούσαν να αρθρώσουν κάποιες λέξεις ή και φράσεις. Το γεγονός αυτό δημιούργησε μεγάλη αμηχανία στους ρομά, οι οποίοι τις πρώτες ημέρες μετά τη δημοσίευση κρατούσαν στάση ψυχρότητας απέναντι στη διδάσκουσα. 'Δεν μας είπες κυρία ότι θα τα' βάζεις στην εφημερίδα!', της είπαν και ήταν φανερό ότι ένιωθαν να παραβιάζεται ο ζωτικός τους χώρος με αυτό το δημοσίευμα. Έπρεπε να περάσουν ημέρες και πολλές αναφορές σε γλωσσική και πολιτισμική κληρονομιά και υπερηφάνεια από τη διδάσκουσα μέσα στις τάξεις για να επιστρέψουν τα πράγματα στο φυσιολογικό. Μετά από αυτό, η συμμετοχή όλων των ρομά των μεγάλων τάξεων (Δ-ΣΤ) ήταν καθολική και απρόσμενα ενθουσιώδης.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις, στις συναντήσεις της διδάσκουσας με τους ρομά στους χώρους του σχολείου υπήρχε καταιγισμός τσιγγάνικων, τα οποία ήταν αδύνατο για τη διδάσκουσα να τα καταγράψει όλα. Ως εκ τούτου, το γλωσσάρι αυτό περιλαμβάνει μόνο όσο πρόλαβε να καταγράψει η διδάσκουσα.
- Το γλωσσάρι ίσως περιέχει λάθη. Αυτό οφείλεται σε δυο λόγους κυρίως:
  - α) στο γεγονός ότι η καταγραφή των τσιγγάνικων λέξεων έγινε με τη χρήση του ελληνικού αλφάβητου. Αυτό έχει ως συνέπεια να μην μπορούν να αποδοθούν με ακρίβεια ορισμένα φωνολογικά χαρακτηριστικά της ρομανές.
  - β) Συχνά παρατηρήθηκε ορισμένοι ρομά μαθητές, ιδίως αυτοί που φοιτούν σε μικρότερες τάξεις, να αποδίδουν με λανθασμένο τρόπο κάποιες ελληνικές λέξεις, γεγονός που οφείλεται στην ελλιπή γνώση από την πλευρά τους της **ελληνικής γλώσσας** (π.χ. σύγχυση ανάμεσα στα επίθετα *έξυπνος - τυχερός*, *έχω μεγάλη μαλλιά* αντί για *έχω μακριά μαλλιά* κλπ). Παρ' όλα αυτά, αν οι μεγαλύτεροι μαθητές δεν διόρθωσαν τα λάθη, αυτά συμπεριλήφθηκαν στο γλωσσάρι εν γνώσει της διδάσκουσας, διότι ο στόχος δεν ήταν η δημιουργία ενός τρίγλωσσου λεξικού, αλλά ενός τρίγλωσσου ελληνο-αγγλο-τσιγγάνικου λεξικού από τους ρομά μαθητές του σχολείου !!

ΓΛΩΣΣΑΡΙ: ΕΛΛΗΝΟΑΓΓΛΟΣΙΓΓΑΝΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ.....

Νι	Όχι	No
Βα	Ναι	Yes
Με σομ	Είμαι	I am
Του σαν	Είσαι	You are
Κάβα ση	Αυτός, αυτό είναι	He is, it is
Κάια ση	Αυτή είναι	She is
Αμέν σαμ	Εμείς είμαστε	We are
Σίμαν	Έχω	I have
Σιτούτ	Έχεις	You have
Σίμαν γιεκ πεν	Έχω μια αδερφή	I've got a sister
Σαμ δίδιμι	Είμαστε δίδυμες	We are twins
Με σομ τάρι Ελλάδα	Είμαι από την Ελλάδα	I am from Greece
Σίμαν μπουτ λοβέ	Έχω πολλά χρήματα	I have much money
Σίμαν μπαρέ μπαλά	Έχω μακριά μαλλιά	I've got long hair
Ρουπουνό	Όμορφο	Beautiful
Του σαν ρούπουνη	Είσαι όμορφη	You are beautiful
Τσαβρό	Αγόρι	Boy
Ρομ	Άντρας	Man
Ρομνί	Γυναίκα	Woman
Τσέι	Κορίτσι	Girl
Μπεντήφ	Μ' αρέσει	I like
Πένεν μάγκε Ζωή	Με λένε Ζωή	My name's Zoe
Νάνο	Μαμά	Mum
Ντάντε	Μπαμπάς	Dad
Μάμι	Γιαγιά	Grandma
Πάπο	Παππούς	Grandpa
Μι ντέι ση τσιγγάνα	Η μητέρα μου είναι τσιγγάνα	My mother is a Roma
Μο νταντ ση τσιγγάνε	Ο πατέρας μου είναι τσιγγάνος	My father is a Roma.
Κον;	Ποιος;	Who?
Σο;	Τι;	What?
Του κε σάρπενεν;	Εσένα πώς σε λένε;	What is your name?
Κάι σαν;	Πού είσαι;	Where are you?
Κο σχολείο	Στο σχολείο	At school
Σο κε ρε;	Τι κάνεις;	How are you?
Σαρ σαν;	Τι κάνεις;	How are you?
Λα τσε, ευχαριστώ	Καλά, ευχαριστώ	Fine, thanks
Λατσι σαν;	Είσαι καλά;	Are you well?
Άφκατε	Έλα εδώ	Come here
Παϊ	Νερό	Water
Μούτσι	Φιλί	Kiss
Άφτε ντάφτε γιεκ μούτσι	Έλα να μου δώσεις ένα φιλί	Come and give me a kiss.
Νι μα γκαβ	Δε θέλω	I don't want
Ντι κάφτουκε	Σ' αγαπώ	I love you
Νας	Φεύγεις	You go
Τράνταφ κούρσα	Οδηγώ αυτοκίνητο	I drive a car
Με τζαφ σχολείο	Πηγαίνω στο σχολείο	I go to school
Μπαρό	Μεγάλο	Big
Χουρντό	Μικρό	Small
Μο κερ ση μπαρό	Το σπίτι μου είναι μεγάλο	My house is big

Αλιάβα	Τουαλέτα	WC, bathroom
Με τζαφ άντι αλιάβα	Πάω στην τουαλέτα	I go to the bathroom
Μουκέτα	Χαλί	Carpet
Μάνκετ τερι νάφτουκε γιεκ μουκέτα;	Να σου χαρίσω ένα χαλί;	Do you want me to give you a carpet?
Ουραβάφ	Φοράω	I wear
Παντουλάβα	Παντελόνι	Trousers
Φανέλα	Μπλουζα	Blouse
Φούστα	Φούστα	Skirt
Λατσό	Καλό	Good
Μπουτ μπαχταλό	Πολύ τυχερό	Very lucky
Πιρνό	Έξυπνο	Clever
Μπρουσούμ	Βροχή	Rain
Γιφ	Χιόνι	Snow
Ντέμαν	Δώσε μου	Give me
Ντέμαν με κλίτσορα	Δώσ' μου τα κλειδιά μου	Give me my keys
Πιάφ καφάβα	Πίνω καφέ	I drink coffee
Σίκερι	Ζάχαρη	Sugar
Παμπάγι	Μήλο	Apple
Αρνό	Αβγό	Egg
Κατ	Ψαλίδι	Scissors
Καλιαρτέ	Αστυνομία	Police
Σέβαφ πάμο κρεβάτι	Κοιμάμαι στο κρεβάτι	I sleep in bed
Μπέσαφ ντέλε	Κάθομαι κάτω	I sit down
Μαγκάφ τε νασάφ	Θέλω να φύγω	I want to go
Κατσάμαν τε σοβάφ	Θα πάω να κοιμηθώ	I'll go to bed
Κατσάφτε πειραβάμαν	Θα πάω βόλτα	I'll go for a walk
Συλιάβαφ	Κρυώνω	I'm cold
Κα για ζτίβλεν σαν κάι γιεκ υπολογιστή	Θα τα γράψω όλα στον υπολογιστή	I'll write everything on the computer
Πρόσωπο		
Γιακά	Μάτια	Eyes
Νακ	Μύτη	Nose
Βουστά	Χείλη	Lips
Πουβά	Φρύδια	Eyebrows
Ζώα		
Τζουκέλ	Σκύλος	Dog
Μάτσικα	Γάτα	Cat
Ματσό	Ψάρι	Fish
Τσιρικλί	Πουλί	Bird
Αγελάδα	Αγελάδα	Cow
Χρώματα		
Λολό	Κόκκινο	Red
Μπλε	Γαλάζιο	Blue
Καλό	Μαύρο	Black
Παρνό ¹	Άσπρο	White
Καλή κούρσα	Μαύρο αμάξι	Black car
Αριθμοί		

Γιεκ	Ένα	One
Ντουι	Δυο	Two
Τριν	Τρία	Three
Ιστάρ	Τέσσερα	Four
Παντζ	Πέντε	Five
Σοφ	Έξι	Six
Εφτά	Εφτά	Seven
Οχτό	Οχτώ	Eight
Ένιά	Έννιά	Nine
Ντες	Δέκα	Ten
Ντες ου γιεκ	Έντεκα	Eleven
Ντες ου ντούι	Δώδεκα	Twelve